Cuprins

Listă abrevieri XIII

Cuvânt-înainte XV

I. Fundamentele dreptului mediului 1
1. Formarea identității dreptului mediului 1
2. Conceptele și trăsăturile definitorii 8
2.1. Conceptul de „mediu” 9
2.2. Conceptul de „protecție” a mediului 14
2.3. „Interesul public major” al protecției mediului 15
3. Dosar-dezbatere: biocentric sau antropocentric? 17
4. Dosar-jurisprudență: cerința imperativă a protecției mediului 22
Bibliografie 25

II. Organizarea instituțională a protecției mediului 26
1. Izvoare și instituții internaționale 26
2. Izvoare și instituții europene 35
2.1. Dreptul primar 36
2.2. Dreptul derivat 40
3. Izvoare și instituții naționale 41
3.1. Izvoarele 41
3.2. Instituțiile mediului 43
3.3. Organisme consultative 47
3.4. Structuri pentru probleme ecologice globale 47
4. Dosar-dezbatere: dezvoltare sau protecția mediului? 48
5. Dosar-jurisprudență: protecția mediului – obiectiv esențial al UE 51
Bibliografie 54

III. Paradigmele contemporane ale protecției mediului 55
1. Dezvoltarea sustenabilă 55
2. Integrarea cerințelor de mediu în celelalte politici sectoriale 75
3. Responsabilitatea companiilor privind mediul 78
4. Dosar-dezbatere: dezvoltarea sustenabilă, un concept contestabil? 84
5. Dosar-jurisprudență: responsabilitatea socială a companiilor 88
Bibliografie 90

IV. Cadrul general al protecției mediului. Principiile generale 91
1. Principiul prevenției și principiile conexe 92
1.1. Principiul reținerii poluanților la sursă 99

1.2. Principiul proximității și al autosuficienței 99
2. Principiul precauției 100
3. Principiul „poluatorul plătește” 109
4. Dosar-dezbatere: optimiști vs. pesimiști tehnologici 112
5. Dosar-jurisprudență: lipsa dovezii legăturii de cauzalitate nu exclude răspunderea 115
Bibliografie 123

V. Cadrul general al protecției mediului. Drepturile fundamentale privitoare la mediu 124
1. Drepturile substanțiale 125
2. Drepturile procedurale 138
2.1. Accesul la informația de mediu 142
2.2. Participarea publicului la deciziile privind activitățile specifice 143
2.3. Accesul la justiție 145
2.4. Cetățenia pentru mediu 147
3. Dreptul la un mediu sănătos de sine stătător 150
4. Dosar-dezbatere: protecția mediului și drepturile omului – contradictorii sau complementare? 152
5. Dosar-jurisprudență: recunoașterea dreptului la un mediu sănătos de sine stătător 154
Bibliografie 159

VI. Evaluarea de mediu 160
1. Evaluarea de mediu 160
1.1. Evaluarea impactului asupra mediului (EIM) 163
1.2. Evaluarea Strategică de Mediu (ESM) 172
2. Actele de reglementare 174
3. Dosar-dezbatere: contăm pe opinia experților sau a profanilor? 177
4. Dosar-jurisprudență: posibilitatea formulării unei acțiuni direct împotriva deciziei de a nu efectua o evaluare de mediu 180
Bibliografie 185

VII. Repararea prejudiciilor aduse mediului în dreptul român 186
1. Atipicul prejudiciului adus mediului 186
1.1. Prejudiciul ecologic (pur) și dreptul mediului 186
1.2. Prejudiciul ecologic pur și dreptul civil 197
2. Dosar-dezbatere: (cum) ar trebui să reglementăm ecocidul? 202
3. Dosar-jurisprudență: răspunderea solidară a proprietarului terenului pe care s-a generat poluarea și a poluatorului 205
Bibliografie 213

VIII. Conservarea naturii 214
1. Regimul ariilor protejate 215
2. Măsuri speciale de protecție a speciilor sălbatice 224

3. Dosar-dezbatere: dăm drepturi animalelor? 233
4. Dosar-jurisprudență: natura și animalele au valoare intrinsecă 237
Bibliografie 240

IX. Protecția atmosferei, a apei și a solului 241
1. Calitatea aerului 241
2. Protecția și managementul apelor 244
3. Protecția solului 253
4. Dosar-dezbatere: piețe vs. guverne în politica de mediu 255
5. Dosar-jurisprudență: dreptul de acces la justiție pentru a solicita un plan de îmbunătățire a calității aerului 257
Bibliografie 263

X. Regimul schimbărilor climatice 264
1. Evoluțiile reglementărilor privind schimbările climatice 264
2. Impactul schimbărilor climatice asupra drepturilor fundamentale 273
3. Dosar-dezbatere: sunt schimbările climatice antropogene? 278
4. Dosar-jurisprudență: riscurile schimbărilor climatice se încadrează direct în domeniul de aplicare al CEDO 281
Bibliografie 282

XI. Factorii cu impact negativ asupra mediului 283
1. Deșeurile 283
2. Substanțele chimice periculoase 289
2.1. Regulamentul REACH 290
2.2. Dispoziții privitoare la anumite substanțe 295
3. Organismele modificate genetic 297
4. Dosar-dezbatere: ar trebui ca ingineria genetică să fie mai larg folosită? 300
5. Dosar-jurisprudență: dreptul de acces al publicului la studii protejate de secretul comercial 303
Bibliografie 313